

BÖLÜM 45

Okul Öncesi Dönemde Tik Bozukluğu Belirtileri Nelerdir? Nasıl Yaklaşılmalıdır?

Yekta ÖZKAN¹

GİRİŞ

Tikler, çoğunlukla iyi seyirli, dönemsel olarak artış ve azalış gösteren, aniden ortaya çıkan, hızlı, tekrarlayıcı, düzensiz ve amaçsız motor hareket, jest ve/veya seslerdir. Motor tikler istemli kas ve kas gruplarında görülen hareketlerdir. Motor tikler göz kırpma, baş sallama, omuz silkme gibi basit hareketler olabileceği gibi birçok hareketin aynı anda görüldüğü kompleks (karışık) tikler şeklinde de olabilir. Tiklerin çoğu yüz, boyun ve omuzda görülür. Kompleks motor tikler basit motor tiklere göre daha çok amaca yönelik ve törensel bir şekilde görülür. Sık görülen kompleks motor tikler nesnelere koklama, sıçrama, zıplama, insanlara dokunma, ekopraksi (karşısındakinin davranışını taklit etme), kapropraksi (yakışksız, ayıp davranışlar) olarak sayılabilir. Ses (vokal, fonik) tikleri ağız, burun ve ses tellerinden havanın geçişi ile ortaya çıkar. Örneğin, damak-dil şaklatma tiki, ses tiki değil motor tiki olarak değerlendirilir. Tüm sesler ses tellerinden oluşmadığı için fonik terimi de ses (vokal) yerine kullanılabilir. Ses tiklerinde boğaz temizleme sesi gibi basit sesler çıkarmaktan daha karmaşık sesler çıkarmaya, konuşma bozukluklarından koprolaliye (küfürlü konuşma) kadar çeşitlilik görülebilmektedir. Sık görülen basit ses tikleri öksürme, boğaz temizleme, burun çekme, burundan hırıltılı nefes verme ve havlar gibi ses çıkarma sayılabilir. Kompleks ses tikleri ise koprolali (küfürlü konuşma), palilali (kendi kendine

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hastanesi, Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi Kliniği ozkanyekta@hotmail.com, ORCID iD: 0000-0003-2220-9967

KAYNAKLAR

1. Bloch MH, Leckman JF. (2009). Clinical course of Tourette syndrome. *J Psychosom Res* 67:497-501.
2. Cath DC, Hedderly T, Ludolph AG, Stern JS, Murphy T, Hartmann A. (2011). European clinical guidelines for Tourette syndrome and other tic disorders. Part I: assessment. *European child & adolescent psychiatry*. 20(4):155-71.
3. Deckersbach T, Rauch S, Buhlmann U, Wilhelm S. (2006). Habit reversal versus supportive psychotherapy in Tourette's disorder: a randomized controlled trial and predictors of treatment response. *Behaviour Research and Therapy*. 44(8):1079-90.
4. Du JC, Chiu TF, Lee KM, et al. (2010). Tourette syndrome in children: an updated review. *Pediatrics & Neonatology*. 51:255-64.
5. Gilbert D. (2006). Treatment of children and adolescents with tics and Tourette syndrome. *Journal of Child Neurology*. 21(8):690-700.
6. Khalifa N, Dalan M, Rydell AM. (2010). Tourette syndrome in the general child population: cognitive functioning and self-perception. *Nord J Psychiatry*. 64(1):11-8.
7. Knight T, Steeves T, Day L, Lowerison M, Jette N, Pringsheim T. (2012). Prevalence of tic disorders: a systematic review and meta-analysis. *Pediatr Neurol*. 47(2):77-90.
8. Leckman JF, King RA, Bloch MH. (2014). Clinical features of Tourette syndrome and tic disorders. *Journal of Obsessive-Compulsive and Related Disorders*. 3:372-79.
9. Martino D, Leckman JF. Tourette syndrome. In: *Etiology*. Oxford University Press, Martino D, Leckman JF (eds.). 2013;pg:135-55.
10. Metzger H, Wanderer S, Roessner V. Tic disorders. (2012). *IACAPAP e-Textbook of Child and Adolescent Mental Health*. Geneva: International Association for Child and Adolescent Psychiatry and Allied Professions.
11. Murphy TK, Lewin AB, Storch EA, et al. (2013). Practice parameter for the assessment and treatment of children and adolescents with tic disorders. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*. 52(12):1341-59.
12. Pringsheim T, Okun MS, Müller-Vahl K, Martino D, Jankovic J, Cavanna AE, et al. (2019). Practice guideline recommendations summary: Treatment of tics in people with Tourette syndrome and chronic tic disorders. *Neurology*. 92(19):896-906.
13. Plessen KJ. Tic disorders and Tourette's syndrome. (2013). *Eur Child Adolesc Psychiatry* 22(suppl. 1):55-60.
14. Roessner V, Plessen KJ, Rothenberger A, Ludolph AG, Rizzo R, Skov L, et al. (2011). European clinical guidelines for Tourette syndrome and other tic disorders. Part II: Pharmacological treatment. *Eur Child Adolesc Psychiatry*. 20:173-96.
15. Roessner V, Schoenefeld K, Buse J, Bender S, Ehrlich S, Münchau A. (2013). Pharmacological treatment of tic disorders and Tourette syndrome. *Neuropharmacology*. 68:143-9.
16. Sadock BJ, Kaplan & Sadock's Synopsis of Psychiatry: Behavioral Sciences/Clinical Psychiatry – Eleventh Ed: Wolters Kluwer 2015.
17. Storch EA, Lack CW, Simons LE, Goodman WK, Murphy TK, Geffken GR. (2007). A measure of functional impairment in youth with Tourette's syndrome. *J Pediatr Psychol*. 32(8):950-9.
18. Verdellen C, van de Griendt J, Hartmann A, Murphy T, Group EG. (2011). European clinical guidelines for Tourette syndrome and other tic disorders. Part III: behavioural and psychosocial interventions. *European Child & Adolescent Psychiatry*. 20(4):197-207.